

ZÁVĚR

Základní dělení podvodů na obecný a zvláštní vychází z aktuálně účinné dikce trestního zákona, byť kodex trestního práva hmotného neužívá u § 250 adjektivum „obecný“. Jiné klasifikace podvodů se opírají o napadáný objekt (hospodářské a majetkové podvody) či o vztah mezi obviněným a poškozeným (vnější a vnitřní podvody).

Lze hovořit o multikauzalitě podvodné delikvence, přičemž dominantní vlivy představují absence vysokého právního vědomí občanů, vyzdvihování významu majetkových hodnot jakožto symbolů úspěšného života a v 90. letech 20. století také majetkové transfery doprovázené nedokonalou právní úpravou.

Pachatelé podvodů nejsou od ostatních delikventů nijak znatelně odlišni. Scházející výčitky svědomí, nadprůměrná empatie a často i inteligence společně se suverénním vystupováním charakterizují psychologický profil osobnosti podvodníka. Navzdory v praxi používané koncepci majetkové kriminality jakožto „delikvence z chudoby“ se nedá vytyčit žádná spojnice mezi postavením zaměstnance – podvodníka – výší jeho příjmů a úmyslem dopustit se podvodného jednání.

Základní charakteristické rysy skutkové podstaty trestného činu podvodu *de lege lata* představují 1./ úmysl pachatele protiprávně obohatit sebe nebo jiného, 2./ klamavé jednání jednou ze tří forem taxativně vymezených v § 250/ 1 trestního zákona, 3./ vznik škody na cizím majetku. Výši protiprávního obohacení nelze automaticky stavět na roveň s výší majetkové škody, která má dopad na kvalifikaci skutku. Čím vyšší škoda je trestným činem způsobena, tím přísnější trest pachateli hrozí. Ohledně pásem škod a výpočtu škody se vychází z definičních ustanovení § 89/ 11, 12 trestního zákona. Podle české trestněprávní vědy nemusí být oklamáný a poškozený tou samou osobou. Co se týče objektivní stránky deliktu, v textu byla rozebrána jednání aktivním konáním (uvádění v omyl), kořistěním z chybného vnímání reality (využívání omylu) i zamlčením podstatné skutečnosti, přičemž autor předložil názor, že *expressis verbis* zakotvení naposledy zmíněné formy jednání je nadbytečné. Bylo poukázáno na nedostatek právní úpravy v podobě absence legální definice pojmu omylu majícího u podvodné delikvence velkou důležitost.

Prostřednictvím § 250a trestního zákona se zavádí trestnost dvou diametrálně odlišných druhů společensky nebezpečného jednání. V základních skutkových podstatách trestného činu

pojistného podvodu se nevyskytuje normativní znak způsobení škody na cizím majetku, což nutno pokládat za nejvýraznější rozdíl oproti obecnému podvodu. De lege lata největší nedostatek úpravy pojistného podvodu tkví v neposkytnutí ochrany institutu zákonného pojištění. Distinkce v objektivní stránce §§ 250/ 1 a 250a/ 1 trestního zákona nejsou zásadní. Jednání pachatele podle § 250a/ 2 trestního zákona mohou mít komisivní (úmyslné vyvolání pojistné události a udržování stavu vyvolaného pojistnou událostí) i omisivní (udržování) charakter. Základní – ne trestněprávní – regulaci institutu pojistné smlouvy obsahuje zákon č. 37/ 2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Legislativně technická konstrukce skutkové podstaty úvěrového podvodu se shoduje s pojistným podvodem, neboť se rovněž poskytuje ochrana před povahově nesouvisejícími nebezpečnými jednáními. Dosah ustanovení se nevyčerpává toliko trestněprávní protekcí úvěrů, nýbrž se pamatuje i na plnění z veřejnoprávních zdrojů – subvence a dotace. Formulace objektivní stránky trestného činu v § 250b/ 1 trestního zákona se odlišuje od téhož u § 250a/ 1 jen ve vymezení okolností „při sjednávání úvěrové smlouvy či v žádosti o subvenci nebo dotaci“. Zneužívání účelově vázaných plnění se postihuje podle druhého odstavce § 250b trestního zákona.

V návrhu trestního zákoníku, který nebyl zákonodárcem přijat, zůstalo ponecháno pojetí podvodu a jeho zvláštních druhů jakožto majetkových trestných činů. U obecného podvodu se normativní znaky základní skutkové podstaty nemění. Naproti tomu u pojistného i úvěrového podvodu se objevuje znak způsobení škodlivého následku na majetku již v základních skutkových podstatách, což musíme celkově považovat za nejvýraznější změnu oproti stávající regulaci. Vytvořením samostatné skutkové podstaty dotačního podvodu by se poskytla ochrana také společenským vztahům v oblasti subvencí a návratných finančních výpomocí. Diference pramení z formulací kvalifikovaných skutkových podstat podvodu a jeho zvláštních druhů, jelikož se v dikci návrhu zavádí trestnost recidivy a přípravy a některé specifické přitěžující okolnosti (porušení zvlášť uložené povinnosti hájit zájmy poškozeného, způsobení stavu těžké nouze jinému, atd.).

Co se týče úpravy podvodné delikvence v německém trestním zákoníku, obecný podvod se v základní skutkové podstatě shoduje s naší úpravou, rozdíly tkví v jiných okolnostech kvalifikované skutkové podstaty. Díkce skutkových podstat podvodu subvenčního, úvěrového

a pojistného se od naší regulace odlišují výrazněji, přičemž např. u naposledy uvedeného se nezavádí trestní postih úmyslného uvádění v omyl při uzavírání pojistné smlouvy. Německé trestní právo zná i jiný speciální druh podvodu, tzv. při ukládání kapitálu, jehož objekt představuje společenský zájem na transparentnosti kapitálového trhu.